

'T WAS TOCH WAAR
DOOR J. L. F. DE LIEFDE

G. F. CALLENBACH — UITGEVER — NIJKERK

GILLUSTREERD DOOR
JEANNE FAURE
DERDE DRUK

Meteen liep Jootje naar haar toe.... Blz. 24.

1. HET STEENEN DOOSJE

Moeder had er in 't geheel niets van gezegd en toch liepen de kinderen, alsof ze voort moesten maken. Ze zagen wel andere makkertjes op straat spelen, maar ze taalden er niet naar om mee te doen. 't Was nog een uur te vroeg voor de Zondagsschool, maar ze wilden zich niet ophouden onderweg. Ze gingen immers naar Grootmoeder toe.

Elken Zondag, vóór ze naar de Zondagsschool gingen, mochten ze bij haar komen. Dat was *altijd* zoo geweest en eens, toen Grootmoeder uit de stad was, leek de heele Zondag wel fout.

Als ze kwamen, zat Grootmoeder *altijd* keurig netjes op haar Zondags, dus in 't zwart, achter het kofficblad. Twee kopjes stonden klaar, behalve dat van Grootmoeder zelf. Naast het blad, *altijd* op precies hetzelfde plekje, stond het trommeltje en er waren *altijd* dezelfde soort koekjes in: kransjes met amandelen er op. Thuis mochten Wim en Jootje geen koffie drinken, want koffie was alleen voor groote menschen, zei Moeder, maar bij Grootmoeder mocht het wel, tenminste 's Zondags.

Bij Grootmoeder te komen was iets bijzonders. Dat kwam, omdat bij haar „alles anders was dan bij andere menschen,“ zooals Jootje zei. Ze woonde in een hofje en haar heele huis bestond uit één kamertje met een klein voorportaalje. Dat kamertje was keuken, slaapkamer, huiskamer, alles te gelijk.

In den éenen muur was een hedstee, maar van het bed zag je niets, want er hingen donkergroene gordijnen voor. En daarvan vertelde Grootmoeder altijd, dat ze nog ouder

waren dan Vader en Moeder. Dat Moeder als heel klein meisje *zelf* achter die gordijnen had geslapen en toch was er nog geen sleetje in. Jontje vond die bedstee veel gezelliger dan haar eigen ijzeren ledikant thuis.

Eens toen zij bij Grootmoeder hoofdpijn had gekregen en Grootmoeder vroeg, of ze niet liever een poosje naar bed wou, had ze maar ja gezegd. 't Was met de hoofdpijn eigenlijk niet zoo heel erg, maar . . . . ze wilde ook wel 's achter die gordijnen liggen, die *ouder* waren dan Moeder en toch nog heelemaal heel.

Wat ook zoo aardig was bij Grootmoeder en wat je nergens anders zag, dat was de latafel met alles wat daarop stond. Het mooie theeservies met gouden randjes en mannetjes en vrouwtjes op de kopjes. Grootmoeder had hun eens verteld, dat een handelaar in oudheden daar honderd gulden voor had geboden. Ze was in 't geheel niet rijk, maar dat servies verkoopen? Nooit zou ze dat doen, want dat was nog ouder dan *zijzelf*, dat hadden Grootmoeders vader en moeder bij hun trouwen gekregen. 't Werd ook nooit gebruikt en stond alleen te pronk. Naast het servies stonden beeldjes, aan den eenen kant een jongen met een hond, aan den anderen een meisje met een poes. Voorts waren er nog een paar lage blauwe potjes, die de handelaars haar ook telkens wilden afkopen, omdat ze nergens anders te krijgen waren. En dan stond er nog een steenen doosje met een aardbei op het deksel.

Nog mooier en aardiger dan alles wat ze in Grootmoeders huisje *zagen*, was wat ze er *hoorden*. Grootmoeder wist zulke prachtige verhalen. En ook weer heel anders dan wat de meester op school vertelde. Dat kwam, omdat

Grootmoeder buiten had gewoond en niet in een groote stad zooals zij, en ze vertelde altijd uit haar jeugd, wat *echt gebeurd* was.

Jootje had eens gezegd: „Hè, Grootmoeder, weet u wat ik wou? Dat ik er al was geweest, toen u klein was en dat ik dan uw vriendinnetje was geweest. Dan hadden we alles *samen* gedaan, wat u ons vertelt.”

Daarom, zoodra ze van Moeder mochten, stapten ze 's Zondags naar het hofje toe en treuzelden nooit onderweg.

Vandaag waren ze met hun drieën, want Bram, het nieuwe buurjongetje, was er ook bij. Hij ging liever met hen naar de Zondagschool dan alleen te blijven spelen.

„Grootmoeder vindt 't zeker wel goed, dat jij meekomt,” zei Wim en Jo was 't daar mee eens.

„En dan krijg je ook wel een koekje, net als wij,” verzekerde ze.

Dat lokte Bram wel aan, want bij hem thuis waren zelden koekjes. Zijn moeder was weduwe en moest voor hem en zijn vier zusjes en broertjes den kost verdienen met een winkeltje. Al wist hij dus niets van al de aardige dingen in Grootmoeders huisje en al had hij nooit één van de verhalen gehoord, die echt gebeurd waren, toch stapte hij even flink door als Wim en Jo.

Wim had gelijk gehad, want Grootmoeder zei dadelijk, toen ze binnenkwamen: „Zoo, heb je je vriendje maar meegebracht? Nou, dat is best,” en meteen kreeg ze een kopje uit de kast voor Bram. De koffie geurde hun tegen.

„Maar dat treft nou ongelukkig, ik moet net weg,” zei

Grootmoeder onder het inschenken. „Juffrouw Meynen, aan den overkant, is ziek en nu heb ik een lekker warme kruik voor haar gemaakt. Die wou ik haar voor een half uurtje al brengen, maar toen lag ze zoo kostelijk te slapen, dat ik haar niet wakker wou maken. Ik moest 'm toen maar in mijn eigen bed warm houden. Nou moet ik toch 's gaan kijken, of ze . . . . Weet je wat, neem jullie je koekje maar. Hier. Ja, jij ook, Bram, en dan ga ik naar juffrouw Meynen. De ziel woont net als ik heelemaal alleen. Als 't tijd wordt, moet jullie maar naar de Zondagschool gaan, hoor, want als ze haar bed eens geschud wil hebben, dan ben ik niet zoo gauw terug. Pas op, dat je niet te laat komt.”

Grootmoeder ging. Jootje en Wim vonden 't erg jammer, maar Bram gaf er niet om. Hij durfde nu nog vrijer rond te kijken in dit grappige huisje. Wat was 't er leuk. Zoo knussig klein. En wat een lekkere koffie, met veel suiker er in.

Toen hij het koekje op had, stapte hij het kamertje eens door. Hè ja, wat een aardig schilderijtje hing daar, zeker heel oud. En daar, op die latafel, ook zulke mooie dingetjes. Die poppetjes en . . . .

„Lust jij die wel?” vroeg hij aan Wim, naar de aardbei op het steenen doosje wijzend.

„Nou! En of!”

„Ik deze niet,” zei Bram, „want hij wordt toch nooit rijp. 't Lijkt wel een doosje.”

„Ja, dat is het ook.”

„Wat zit er in?”

„Natuurlijk niks,” antwoordde Jo heel beslist. Hoe 't kwam wist ze niet, maar het maakte haar onrustig, dat

Bram zoo brutaal rondstapte tusschen al die bijzondere dingen van Grootmoeders huisje, waarvoor *zij* zooveel eerbied hadden. En nog wel nu Grootmoeder er zelf niet bij was.

„Waarom *natuurlijk!*” vroeg Bram verder. „Heb jij er dan in gekeken?”

„Nee, dat niet, maar . . .”

„Nou, dat is ook wat moois, jij bent een slimmerd, hoor! Hoe weet je dan, dat er niks in zit?”

Jootje wist niets te antwoorden en zocht hulp bij Wim.

„Is 't niet, Wim, er zit *niet* wat in?”

„Och nee, natuurlijk niet. Wat zou er in zitten?” zei Wim, ook al een beetje korzelig op Bram.

„Heb jij er dan *wel* ingekeken?” zette Bram door.

„Nee, maar . . .”

„Dan *wel* je 't ook niet.”

Wim voelde zich verslagen. Bram had toch ook gelijk, ze *wisten* het niet. Gek, dat ze er nooit aan gedacht hadden, er Grootmoeder naar te vragen. Het doosje had er altijd gestaan, en daarom waren ze nooit op den inval gekomen, dat er iets in *was* zitten.

Onwillekeurig gingen de drie paar oogen naar het bewuste doosje.

Bram stond nu vlak bij de latafel. „*Ik* zal niet zoo dom zijn als jullie,” zei hij lachend, „ik zal er wel in kijken. Dan weten we het.” Meteen stak hij *z'n* hand naar het deksel uit.

„O, nee, dat mag niet,” riep Jootje verschrikt.

„Waarom niet? 't Zou ook wat. Als er niks in zit, hindert het niet of ik het open doe. Er zal geen muis uitspringen.”

„Nee, maar je mag er niet aankomen.”

„Je lijkt wel bang te zijn, dat ik het breken zal.”
Bram lachte smalend om Jootjes bekommerd gezicht.
„Kom, wat hindert dat nou, of ik even dat deksel
oplicht?”

„Ja, maar . . . je *mag* het toch niet. ’k Wcet zeker, dat
Grootmoeder het *niet* wil hebben, want toen ze ziek was
en ik stof af zou doen, riep ze ineens uit bed: „Nee, van
de latafel niet. Daar moet je niet aankomen. Ik ben veel
te bang, dat er wat breekt.”

„O, maar het *breekt* niet, als ik even in dat doosje kijk.
Natuurlijk niet. *Dat is nou natuurlijk.* Ik doe het dadelijk
weer dicht. Er bederft niets aan.”

Vóór Jo of Wim ’t kon verhinderen, pakte Bram het
deksel bij ’t aardbeienknopje beet en lichtte het op.

„Nou! Of er wat in zit . . .” riep hij zegevierend. „Dat
had jullie niet gedacht. Zoiets moois!”

Wim en Jo zetten groote oogen op. Angstig en toch
plotseling ook brandend van nieuwsgierigheid, volgden
ze met ingehouden adem Brams bewegingen. Daar kwam
hij naar hen toe met het open doosje. Hij droeg het
werkelijk heel voorzichtig. Dat er nu toch heusch wat in
zat! Vol verlangen bogen ze zich voorover om te zien . . .
O, o, wat beeldig! Dat hadden ze toch ook niet kunnen
denken, want zoiets hadden ze nooit ergens gezien. Twee
kleine hondjes van doorzichtig glasporselein. Heelemaal
wit, met alleen een zwart snoetje en zwarte voetjes. En o,
o, zoo fijn en dun!

„Hè, wat mooi!” zei Jo vol bewondering. „En wat een
fijne pootjes! Zouden ze kunnen staan?”

„Vast wel,” beweerde Bram en nam het eene hondje er uit.
„Voorzichtig toch,” vermaande Jootje.

Vóór Jo of Wlat 't kon verhinderen . . . Blz. 8.

Toen vergaten ze alles om zich heen, hun eigen angst van zoeven en dat Grootmoeder het *toch* niet wilde hebben. Zouden die teere beestjes werkelijk kunnen staan? In spanning keken ze toe. Heel behoedzaam zette Bram het eene hondje neer. Ja, waarlijk. Daar stond het! Nu leek

het nog veel fijner. Het licht schemerde door 't dunne glasporselein heen.

„Doe 't er nu maar liever weer in,” zei Jo, die haar onrust voelde terugkomen.

Bram nam het beestje op en lei 't nog even op zijn hand. 't *Was* toch zoo mooi! De pootjes waren zoo *wel* gevormd, net als van een echt hondje. Hij voelde tusschen de vingers, hoe dun ze waren. Als een . . . . En toen: „Knap!” zei 't opeens en . . . . het ééne voorpootje brak er af. „O, Bram!” riepen Jo en Wim te gelijk.

Bram zei niets. Onthutst staarde hij op het geschonden hondje in zijn hand.

„Wat vreeselijk,” hoorde hij Wim zeggen. Ja, 't was vreeselijk. Dat het toch ook *zoo* gauw brak! Wie had dat kunnen denken. Hij had in 't geheel niet gedrukt, alleen maar zoo éven er langs gevoeld. Maar . . . . het was kapot en . . . . het bleef kapot. Het pootje lag los in zijn hand. „Nou *moeten* we 't wel aan Grootmoeder zeggen,” zei Jootje met tranen in de oogen.

Plotseling kwam er beweging in Bram. Vertellen? Nu 't gebroken was, vertellen . . . . ?

„Nee, juist niet,” snauwde hij angstig tegen. „Waarom zou je 't vertellen? Als je dat wilt, moet jij 't maar doen.” „Nee, jij, want jij hebt het gebroken.”

„Dat is ook wat moois! En jij vroeg, of 't zou kunnen staan. Je was net zoo goed blij, dat je zag wat er in het doosje zat, als ik. En nou schuif je de schuld op mij. *Jij* mag doen wat je wilt, maar *ik* vertel het niet. 't Is trouwens ook het domste wat je doen kunt. Je grootmoeder kijkt natuurlijk nooit in dat doosje en als ze 't niet weet, heeft ze er ook geen harteer van.”

„Ja, maar . . .” Jo wist niet wat ze zeggen zou. Bram had gelijk. Grootmoeder deed het doosje waarschijnlijk nooit open, want dan had ze er hen stellig wel eens in laten kijken. Ze had hun nooit iets van die hondjes verteld. Misschien . . . dat kon toch best zijn . . . wie weet, misschien had Grootmoeder wel vergeten, dat ze er in lagen. En als ze 't nu zeiden, dan had ze er maar verdriet van. Bram had gelijk, en toch . . . En toch . . .

Jo wou maar, dat ze niet stilletjes in het doosje hadden gekeken, maar hadden gewacht tot Grootmoeder er bij was. Bram lei het hondje weer in het doosje. Toen het pootje daarop. Nee, zoo moest het niet. Het gebroken hondje *onderin*, dat was beter. Je kon nooit weten . . . Toen het doosje precies op zijn oude plek gezet, op den hoek van de latafel. Het dekseltje er op. Ziezoo, nu kon niemand zien, dat het open was geweest.

Voldaan kwam hij bij de tafel terug: „Nou ziet je grootmoeder er natuurlijk niets van en dan heeft ze er ook geen narigheid van.”

Daar rammelde de deurknop. Alle drie keken verschrikt op. Jo kreeg een kleur. „Als je het zegt,” dreigde Bram Jo fluisterend toe en meteen ging hij heel gewoon bij de tafel staan, maar zijn hart bonsde zoo, dat hij niet durfde op te kijken. Gelukkig, 't was maar een van de huurvrouwen, die pas uit de kerk was gekomen. Ze had het kerkboek in haar hand en vroeg, of Grootmoeder niet thuis was.

Zoodra ze weer alleen waren, stelde Bram voor: „Laten we nou maar naar de Zondagsschool gaan. 't Zal wel tijd wezen.”

Dat leek Jo en Wim niets prettig toe, weg te gaan zonder

Grootmoeder goedendag te hebben gezegd. 't Was in 't geheel geen plezierige morgen, zoo anders dan anders en . . . och, als het hondje toch maar niet gebroken was en . . . als ze 't maar niet stilletjes hadden bekeken.

2. WAS DAT WAAR?

Op Zondagsschool werd Bram op de lijst ingeschreven als leerling. 't Was hier alles nieuw voor hem, want hij had nooit eerder op een Zondagsschool gegaan. De stilte onder het bidden vond hij heel plechtig, 't leek wel een beetje op de kerk, waar hij op oudejaarsavond met zijn moeder was geweest. Maar wat er gesproken werd, was veel mooier dan de preek in de kerk, want daar had hij weinig van begrepen. Deze mijnheer vertelde van Adam en Eva. Nu, daar wist hij wel wat van, dat waren de eerste menschen geweest. 't Werd in de klas even stil als onder het bidden, alleen de zware stem van Mijnheer werd gehoord.

Bram dacht niet meer aan de kerk of aan iets anders, waarop dit alles geleek. Eigenlijk vergat hij de heele Zondagsschool, de jongens om zich heen en zichzelf . . . Hij dacht aan het paradijs, waarvan Mijnheer vertelde. „Als wij daarin eens hadden mogen wandelen!” zei Mijnheer. „Het was er mooier dan in den allerprachtigsten tuin. Er stroomden rivieren door met helder water! En wat een heerlijke vruchten groeiden er! Allerlei boomen en planten! En . . . Adam en Eva mochten plukken en eten zooveel ze wilden. Alles was er *voor hen*. God had het er alles voor hen laten groeien. Alleen, midden in . . .”

Ja, Bram kende die geschiedenis zoo'n beetje. De andere jongens ook, want ze staken den vinger op en toen mocht één het vertellen. Hoe Eva naar de slang had geluisterd en *toch* had gegeten van den boom midden in het paradijs. God had van *dien* boom juist gezegd: „Daarvan zult gij niet eten.” En toen ze het gedaan hadden, schaamden ze zich en kropen weg.

„Ja, juist,” zei Mijnheer. „En.... toen kwam God en riep hen. God had gezien, wat ze hadden gedaan en God zag ook, dat ze wegschuilden. Wat dom toch van Adam! Voor wie waren ze eigenlijk weggekropen? Andere *menschen* waren er nog niet. In het Paradijs niet, maar op heel de aarde ook niet. Ze schuilden dus weg voor God. Niemand had gezien, dat ze toch van den verboden boom hadden genomen, geen mensch, maar God had het gezien. God ziet ons *altijd*. En *overal*. Al zijn we héél alleen, God ziet ons toch en....”

Bram luisterde niet langer. Onrustig schoof hij heen en weer. Plotseling werd hij zoo heet. Van binnen en in zijn gezicht. De hitte brak zijn wangen uit.

„God ziet ons toch.” God had dus ook gezien van.... God zag overal, in de Zondagsschool, in de huizen. Ook in.... ja, God had gezien, wat ze in Grootmoeders huisje hadden gedaan. Niemand wist 't van het hondje, dat ze stil weer in het doosje hadden gestopt, maar.... O foel, wat was het akelig op de Zondagsschool.

Hij keek eens even op zij uit naar de andere kinderen. Wim zat te luisteren. Jo tuurde voor zich op de bank. Alle andere jongens letten op het vertellen en keken Mijnheer aan, verlangend om meer te hooren. Hij verlangde in 't geheel niet naar meer. O, nee, prettig was

het niet in een Zondagsschool; was hij maar niet mee gegaan en blijven spelen.

Hij kwam ook stellig niet weer terug. Vast niet. Wegloopen midden onder het vertellen, dat ging natuurlijk niet, maar de geschiedenis kon hem niets schelen. Hij bekeek liever nog de das van Mijnheer, een bruin geruite. Er stak een speldje in. Zou het een echt steentje zijn? En die plaat daar aan den muur, die diende zeker voor de dagschool, die in hetzelfde lokaal was. Een boer met een ploeg op het land. Het paard was erg groot en dik, en.... Toen opeens schrok hij van Mijnheers stem, die, iets harder, riep: „Adam, waar zijt gij?”

„Hè,” zei Bram onwillekeurig. En toen ineens weer die nare hitte, zoo iets angstigs. Hè, wat gek, nee, Mijnheer had niet geroepen: „Bram, waar zijt gij?” Dat ging hem niets aan. ’t Gold immers Adam en Eva, die nu al zooveel honderd jaren dood waren. God had Adam gezien, God had ook gezien, dat hij het hondje . . . o, nee, wat was het akelig in de Zondagsschool, ’t was ook niet prettig, dat God *alles . . . altijd en overal* zag. Je kon dus nooit iets stiekem . . .

„We zullen danken,” drong het tot hem door. Van het vertellen had hij niets meer gehoord. Mijnheer vouwde de handen en stond met gesloten oogen voor de klas. Bram sloot ook de zijne en nu *moest* hij toch luisteren, het was weer zoo plechtig.

„Heer, wij danken U, dat U alles ziet,” bad Mijnheer. Bram wist niet, hoe hij ’t had. Was dat prettig? Iets om voor te danken? O, maar die mijnheer was een groot mensch en die was eigen baas, die hoefde nooit iets stilletjes te doen.

„Heer, wij danken U, dat U ons overal ziet en op ons let,” bad Mijnheer verder. „Ook als *we kwaad doen* en dat U ons dan roepen wilt. Dat U ons opzoekt, als wij wegschuilen.” Wonderlijk werd het Bram te moede. Die Mijnheer zei alles zóó, dat je kon hooren in zijn stem, dat hij 't echt meende. Hoe was dat mogelijk? 't Gaf Bram een gevoel van verluchting, toen hij het Amen hoorde. Gelukkig! Nu kon hij weggaan.

Wim en Jo liepen met hem mee, ze waren erg stil en zelfs Jo, die altijd zooveel te babbelen had, zei geen woord. Ze keek heel ernstig, bijna bedroefd vóór zich.

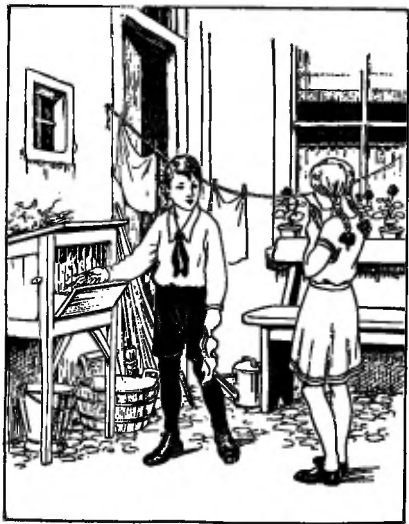
Bram brak plotseling ruw het zwijgen. „Nou, je hoeft niet te denken, dat ik ooit weer mee ga naar de Zondagschool. Ik vind er niks aan.”

De beide anderen zagen onthutst op. „En Mijnheer vertelt juist zoo mooi,” zei Jo verontwaardigd. Dat wilde ze niet gezegd hebben, dat *Mijnheer* niet mooi vertellen kon. „Nou, en *ik* vind er dan geen zier aan,” verzekerde Bram nog eens. „Ik speel liever.” Meteen zagen ze makkers van de dagschool. „Nou, dag hoor!” zei hij tegen Wim en Jo. En hij liep bij hen vandaan naar die anderen toe.

Ze zagen hem den heelen middag niet meer, zoodat ze zich maar alleen moesten vermaken. 't Wilde met spelen maar niet zoo vlotten als anders. Jo, die gewoonlijk vol plannen zat en de vrije middagen altijd te kort vond om alles te spelen, wat ze had bedacht, wist met den tijd geen weg. Ze nam haar pop, maar lei die ook gauw weer neer. Toen ging ze bij Wim op het plaatsje kijken.

„Zeg . . .” zei Wim na een poosje, „we hebben Grootmoeder van morgen niet eens goedendag gezegd.”

„Nee,” antwoordde Jo bedremmeld. Ze plukte verlegen

„Zeg," zei Wix, „we hebben Grootmoeder verzorgen
niet eens goedendag gezegd." Blz. 15.

aan het pluizig eindje touw, dat van de waschlijn afhing.

„Nee . . . en . . .”

„Ga je mee naar Grootmoeder toe?” vroeg Wim.

„Ja,” zei Jo volmondig en meteen kreeg ze een hoogroode kleur.

Ze vonden Grootmoeder nu thuis. Ze was verrast haar kleinkinderen daar alweer te zien binnenstappen. „Wel,” zei ze, „daar doe jullie goed aan, dat je nog eens terugkomt, want van morgen heb ik jullie haast niet gezien.” „We . . . hadden u . . . eigenlijk niet goedendag gezegd,” zei Jootje.

„Daar heb je gelijk in. Ik zal jullie gauw een lekker kopje thee inschenken. En . . . ja, laat eens kijken, ja, heusch, er zijn nog net twee koekjes in het trommeltje. Voor ieder één.”

Grootmoeder was zoo gezellig bezig met het theegoed, ze was vroolijk en het zonnetje, dat naar binnen viel, maakte alles nog fleuriger en deed de kopjes glanzen. Wat was 't toch aardig in Grootmoeders huisje, net als altijd, en toch . . . Nee, niet als altijd. Jo zei geen enkel woord en stond maar stil bij de tafel, want . . . links achter haar — er naar kijken durfde ze niet eens — daar stond het steenen doosje en . . . in dat doosje . . . Dat Grootmoeder er nu niets van wist. 't Leek net een leugen. „Als je belieft, elk een lekker kopje. Ja, toe, neem de koekjes maar gerust, ik heb er wel een gehad. Toe maar, Jo.”

„Dank u wel,” zei Jo met een kleur.

Grootmoeder keek haar bezorgd aan. De kinderen waren heel vreemd, Wim leek ook al zoo ernstig. „Er is thuis toch niet iets?” vroeg ze. „Toch geen ongeluk, een van

Meteen liep Jootje naar haar toe....

de kleintjes erg gevallen, of zoo? Wat hapert er aan?"

Meteen liep Jootje naar haar toe en sloeg snik-kend de armen om haar hals.

„O, Grootmoeder, er is zoiets naars gebeurd. Hier in huis en ik vind het heel akelig, dat we 't niet *verteld* hebben.”

Ze snikte zenuwachtig en drukte haar gezicht stijf tegen Grootmoeders schouder. Ze kwam niet verder en daarom zei

Wim toen maar: „'t Spijt ons zoo, dat we er aan

gekomen zijn, want dáárdoor is het gebroken.” En toen ging hij naar de latafel, kreeg het doosje en liet het geschonden hondje zien.

„Vindt u 't vreeselijk jammer?” vroeg Jootje. „Het spijt ons zoo.”

„Ja,” zei Grootmoeder, „het spijt mij ook wel, 't *is* jammer van het hondje, maar, o, ik ben toch blij, dat jullie 't eerlijk bekend hebt. Als je 't stiekem verstoppt hadt, *dat* had ik vreeselijk gevonden.... 't Is net als bedriegen. En bedriegen.... *dat* is het allereergste.”

Bram zagen ze den heelen Zondag niet, ze speelden dus

met hun beiden en de kleinere zusjes. Het vlotte weer en ze reisden met den spoortrein het heele land af. Wim was conducteur en mocht bij het vertrek aan elk station fluiten.

Bram ging 's avonds als gewoon naar bed, braaf moe van het spelen en ravotten op straat. Hij trok de dekens over zich heen, sloot de oogen en.... Hè, wat raar! Hoe kwam het toch, dat hij er nu plotseling weer aan moest denken? Dat hondje.... Den heelen middag had hij „fijn” gespeeld met een heele club jongens en dat malle porseleinen dingetje vergeten. Anders sliep hij altijd onmiddellijk in en nu.... hè, wat akelig toch, dat gebroken hondje.... Hij deed de oogen weer open. Wat was het donker.... En, ja, God zag hem toch. God keek door alles heen en zag alles. Maar.... waarom was hij toch zoo bang? Voor God behoefde je toch niet bang te wezen, nee, nee, in 't geheel niet. God *had* immers de menschen *lief*, dat had die mijnheer op Zondagsschool ook gezegd. Hij wou niet bang zijn, 't was gekheid, flauwigheid. Foci, wat werd het heet onder de dekens.

Met een zenuwachtigen zwaai van zijn armen gooide hij het dek ver weg. Alles klopte aan 'm van de hitte. Wat voelde hij opeens, dat zijn hart tikte, net alsof hij kwaad gedaan had. Och kom, dat prutserig kleine porseleinen hondje, wat had dat nou te beduiden? Of 't heel of kapot onder het dekseltje lag, dat zou er wat op aan komen....

Nog aldoor lag hij met wijd open oogen het schemerdonker in te staren. Bij het raam was 't een beetje lichter. Achter het raam was.... daar was buiten, de lucht en de wolken, en.... achter de wolken, héél ver weg was God

Nog aldoor lag hij met wijd open oogen .... Biz 19.

en toch ook .... heel dicht bij, want God was overal. Dat had de Mijnheer op Zondagsschool ook gezegd. Trouwens, dat was geen nieuws, dat wist hij al lang. Wie wist dat nou niet, maar .... Nee, 't was toch niets plezierig in de

Zondagsschool, was hij er maar niet geweest. 't Was toch ook niet prettig, dat God je overal zag, en alles wist, wat je deed. Plotseling trok hij de dekens weer over zich heen en dook er diep onder weg uit angst voor de donkerte buiten in de groote wereld. En voor de donkerte vlak om zijn bed in het kleine kamertje, waar hij alléén was.... met zichzelf.

O, maar.... *als* hij dan kwaad gedaan had, God wilde toch alles altijd vergeven. Dat had de dominee oudejaarsavond nog gezegd, *dat* had hij *wel* begrepen. En in zijn bangheid vroeg hij: „Lieve Heer, wilt U het mij vergeven, o, als 't U belieft, lieve Heer. En wilt U me lekker doen slapen? Wilt U me alles vergeven? Wilt U me alle kwaad vergeven, wilt U me alles vergeven, van 't hondje. En alles.” Heel rad achter elkaar en zonder eens te weten, waarvóór hij vergeving vroeg, zei hij telkens hetzelfde. Maar vrede en rust gaf het hem niet. Dat zenuwachtig oprabbelen van woorden, die *niet* uit zijn hart kwamen, hielp niet. 't Was of God niet luisterde. Hij bleef woelen en draaien tot zijn moeder ook naar bed ging en hij niet meer alleen boven lag.

Toen sliep hij in.

3. HET ONWEER

Het was een heel andere Zondag dan gewoonlijk. Wim en Jo gingen niet bij Grootmoeder koffiedrinken en toch.... was 't een heel plezierige Zondag. Jootje was jarig en daarom was Grootmoeder bij hen te gast. 't Was vreeselijk heet. Foei, wat brandde de zon. 't Was

ook veel te warm om op straat te spelen, de hitte sloeg je van de steenen in het gezicht. Achter het huis was 't nog het best om uit te houden, want het plaatsje lag tusschen hooge pakhuismuren, die de zonnestralen onderschepten. Hier zochten de kinderen dan ook wat koelte en Grootmoeder, die het in de kamer te benauwd kreeg, kwam bij hen op de bank zitten.

„Hè,” zuchtte Bram in zichzelf. „Wat vervelend!”

Omdat hij dagelijks met Jo en Wim denzelfden weg naar school liep, waren ze zoowat makkers gebleven en daarom was hij ook op visite gevraagd. Het viel hem wel tegen Grootmoeder hier te vinden. Als hij dat van te voren geweten had, dan . . . Hij bleef zoo ver mogelijk van haar af zitten, op het uiterste puntje van de bank, met den rug half naar haar toegekeerd. Van spelen kwam niet veel, want de jarige zelf was te suf van de hitte en zat te blazen en te hijgen. Opeens kreeg ze een gelukkigen inval. Hè ja, dat zou een eind maken aan de verveling.

„Toe, Grootmoeder,” vleide ze, „nu moest u ons nog eens wat vertellen van vroeger.”

„Och, kind, het is veel te benauwd,” antwoordde Grootmoeder lachend.

„Hè nee, toe, doet u het? Omdat ik jarig ben? Ja, u doet het wel?”

„Nou, omdat je jarig bent,” gaf Grootmoeder toe. „Maar wat? Mijn hoofd is leegverteld, denk ik. O, nee, wacht 's, ja, ik weet nog iets.” En Grootmoeder begon.

„'t Was net zoo heet als vandaag.”

„Is het echt gebeurd?” vroeg Jootje.

„Ja, net zoo, als ik het vertel. Ik was nog maar een meisje van een jaar of acht, maar ik weet het nog zoo goed, alsof

Bram keerde zich onwillekeurig ook wat meer naar Grootmoeder toe....

't gisteren geweest was. Zeker, doordat ik zoo geschrokken ben. Ik herinner me niet, dat ik ooit van mijn leven zoo'n schrik heb gehad."

Wim en Jo keken vol verlangen naar het oude blijmoedige gezicht op. Bram keerde zich onwillekeurig ook wat meer naar Grootmoeder toe om mee te luisteren.

„Ja, 't was, geloof ik, nog heeter dan vandaag. 't Was ook Zondag en in den namiddag. Den heelen morgen was het al niet om uit te houden geweest. 't Was zoo drukkend en benauwd, dat je haast geen adem kon krijgen. Geen blaadje bewoog er en de lucht stond erg strak. Er was ook geen zuchtje, dat een beetje koelte gaf. Toen, op dien middag, werd ineens Kee, jullie tante Kee, die toen zoowat een jaar of veertien was, niet goed. Vader was uit en mijn broertje Jan en ik waren alleen bij Moeder thuis. 't Was plotseling heel erg met Kee, dat zagen we wel. Ze was naar een vriendin toe geweest en had het zeker van de hitte te kwaad gekregen, want zoodra ze de deur in was, viel ze op een stoel neer en even later zakte ze zoo maar in elkaar. O, o, wat zag ze wit. Ik dacht, dat ze stierf. Moeder hielp haar gauw in bed en Jan, die toen tien jaar was, vroeg, of we niet om den dokter moesten gaan.

„Ja, ja,” zei Moeder, „de dokter moet komen, maar wie zal hem gaan halen?”

Jan zei: „Ik, Moeder.” Hij was altijd zoo flink.

We woonden een heel eind buiten het dorp en 't zou wel donker wezen, als we terugkwamen. Moeder keek zoo bezorgd.

„Als het onweer maar niet komt opzetten,” zei ze, en meteen liep ze naar de open deur. Wij keken mee naar buiten. Aan den horizont zagen we dikke wolkenkoppen. Den heelen dag hadden de menschen al gezegd, dat het wel onweer zou worden. De wolken zagen er dreigend en donker uit, 't onweer *zou* komen, dat was duidelijk. Maar wanneer? Het kon nog wel nacht worden, eer de bui losbrak. Daarop wachten, dat ging niet. De dokter *moest* er wezen, hoe eer, hoe beter.

„Was Vader maar thuis,” zei Moeder met een zucht.
„Wat moet ik beginnen? Ik kan ook niet weg.”

„Moeder, laat u mij maar gaan,” vroeg Jan nog eens.
Moeder keek weer naar de grauwe wolken, die al dikker en grooter werden. „Maar als het onweer losbreekt! Het komt opzetten, dat is zeker,” zei ze. En toen keek ze naar boven, niet naar de onweerswolken, maar recht naar boven en bad: „O, Heer, wat moet ik beginnen, ik weet het niet.”

Jan trok haar bij den arm en smeekte: „Toe, Moeder, laat u *mij* dan ook gaan, ik durf wel.”

Moeder gaf toe. „Ja, er is geen andere uitweg,” zei ze. „Maar, dan moet je zusje mee, dan zijn jullie tenminste met z'n beiden. De Heer kan jullie bewaren, al ben je alleen op de hei. De Heer ziet je daar ook. Ga maar gauw en vraag vooral of de dokter *dadelijk* komen wil.” Toen gaf ze ons elk een zoen en bleef ons nakijken in de deur. Ik zie 't nog voor me, zooals ze daar stond, want ik keek even om en toen wuifde Moeder. Ze zag er bekommerd uit.

Het was wel drie kwartier loopen. Jan stapte zoo hard, dat ik hem haast niet bij kon houden. Als ik een beetje achter bleef, of als hijzelf moe werd, zei hij telkens: „Vooruit, hoe eer de dokter komt, hoe beter.”

't Was een heel eenzame weg, over de heivlakte. Dat was nu niet zoo erg, want daar waren we aan gewend. We liepen denzelfden weg immers elken dag naar school. Maar nu leek alles anders, want Kee was zoo ziek en Jan had wel gezegd: „Ik ben niet bang,” maar *ik* was niet zoo moedig. Ik keek hem eens aan en hij zag er ook in 't geheel niet bang uit. Hij scheen maar

aan één ding te denken: „Als de dokter maar gauw komt.”

Nee, ik kon niet zeggen: „Ik ben niet bang.” Op die groote kale heivlakte kon je de lucht veel beter zien dan bij huis. We hadden net den kant, van waar de bui dreigde, voor ons, zoodat we het onweer te gemoet liepen. Ik zag de wolken aldoor werken, ze bleven geen oogenblik gelijk. Al hooger trokken ze op. Al zwarter werden ze. De zon was onder en het begon al te donkeren. Als er maar menschen waren geweest, dan was ik misschien niet zoo angstig geworden.

„Ik wou, dat we maar eens iemand tegenkwamen,” zei ik tegen Jan. „We zijn hier ook zoo heelemaal alleen. En als het onweer komt . . . kijk toch eens naar de lucht.” Jan zag het ook wel, hoe zwart die werd en stapte met een jacht door. „Ja,” zei hij, „het onweer komt opzetten, maar . . . voor onweer helpen *menschen* toch niet.” Dat wist ik wel. Niemand kan den bliksem tegenhouden. *Geen mensch* kan het, maar, o, ik was *toch* zoo bang.

Daar schoot de eerste straal al. Een vurige schicht kliefde van boven tot onder door de lucht, en schoot toen wèg achter boomen in de verte. De wolken stonden een oogenblik in rossen gloed en toen zag je nog duidelijker, hoe vreeselijk de bui was. Even later, veraf, een zwaar gerommel.

„O, waren we toch maar van die heivlakte af, hier kon je nergens schuilen ook,” dacht ik. Als we maar eerst bij de boomen waren. Een grooten druppel voelde ik al in mijn gezicht. Nog één. Nog één.

„Kom, hard loopen,” gebood Jan. Hij greep me stevig

Daar schoot de eerste straal al. 174. 26.

bij de hand en zoo holden we op een draf de hei over. En 't waren zulke geweldige druppels! Met een vaart joegen de wolken achter elkaar omhoog, de wind stak op. Weer een lichtstraal! En bijna onmiddellijk er op een knetterende slag. De bui brak los en de regen stortte neer . . . in dikke stralen.

Hij striemde ons in het gezicht. De volle kracht van den wind zat er achter. Maar . . . o, gelukkig, we hadden ook juist de grens van de open vlakte bereikt. Hier begonnen de akkers, waarlangs een weg liep met hooge struiken aan den kant. We vluchtten er heen. Dicht bij stond een dikke boom met een zware kruin. Daar konden we beschutting vinden.

Het was een verademing, toen we *daar* eenmaal waren. De regen plaste zoo vreeselijk neer, dat we niet verder konden. We *moesten* wel schuilen, dat vond Jan ook. Hier waren we veilig, ook tegen den regen, want het bladerdak boven ons hoofd liet maar enkele druppels door. Nu konden we even uitblazen.

Rondom ons hoorden we den regen kletteren, alles zag grijs onder de bui. En wéér lichtte het. En wéér een harde slag.

Toen we daar een minuut of wat hadden gestaan, zagen we een man aankomen.

„Wat gek,” dacht ik, „dat die niet schuilt.” Hij stapte zoo maar zonder paraplu voort en liet dien vreeselijken regen vrij op zich neerkomen. Hij zag er uit, alsof hij in 't water gelegen had. Zijn kleeren dropen. En wat het gekste was, hij liep juist aan den open kant van den weg, waar geen boom of struik eenige beschutting gaf.

„Zou die man niet goed wijs zijn?” fluisterde ik Jan

in. En meteen was hij vlak bij ons en keek ons sterk aan. „O, kinderen, dáár mag jullie niet blijven,” zei hij. „Gauw onder dien boom vandaan. Dat is het gevaarlijkste wat je doen kunt, bij onweer onder een boom gaan schuilen. Gauw er onder vandaan!”

We hadden niet veel zin om ons schuilplaatsje te verlaten, want die druipende man stond als een schrikbeeld voor ons. Zoo nat zouden wij ook worden, maar hij zag er in 't geheel niet uit, alsof hij zijn verstand kwijt was. En wat hij zei, klonk zoo ernstig en gebiedend, dat we hem wel moesten gehoorzamen. We gingen dan ook onder den boom vandaan en . . . den gietregen weer in.

„Aan dezen kant van den weg blijven,” zei de man en onwillekeurig liepen we vlak naast hem voort.

„Onthoudt dat nu eens voor al,” zei hij, „nooit, nooit bij erg onweer onder een boom gaan staan. De regen is het gevaarlijkste niet. De bliksem treft altijd de hoogste dingen. Waar moet jullie naar toe?”

Antwoord konden we niet geven, want op 't zelfde oogenblik kliefde een vreeselijke bliksemstraal de lucht. Het was een breede streep van vuur. Alles rondom ons stond in gloed. 't Leek wel, alsof we zelf *in* het vuur stonden. Onmiddellijk daarop, bijna gelijk er mee, een ontzettende slag. Eén enkele knal. Daarop hoorden we vlak achter ons een geweldig gekraak.

Ik gaf een gil en de man riep: „O God, bewaar ons.”

Eèn oogenblik zag ik niets meer. 't Was nacht voor mijn oogen, het felle licht had me geheel verblind. Maar dat was gauw over en toen ik weer zien kon, en me omkeerde . . . stond daar achter ons die zware beuk vernield.

Het was een breede streep van vuur. Blz. 20.

Dezelfde boom, waaronder wij drie minuten tevoren hadden staan schuilen, was door den bliksem getroffen.

O, o, . . . als wij er *nog* hadden gestaan . . . !

Ik weet zelf niet, hoe het kwam, maar ik barstte ineens in snikken uit. De groote man had ook tranen in de oogen en Jan zag erg wit, hij beefde op zijn beenen.

„Dat is een bewaring,” zei de man ernstig.

Ja . . . het *was* een bewaring.

De dikke stam was tot aan den voet gespleten. De kruin was weggeslagen, één dikke tak was geheel versplinterd. Een andere hing doorgeknakt naar beneden.

Die man was *juist* bijtijds gekomen om ons te waar-schuwen . . . .”

Grootmoeder wachtte even. De kinderen vroegen niet ongeduldig, hoe alles verder gegaan was. Ook hun gezichtjes stonden ernstig, want . . . ze wisten het, 't *was echt gebeurd*. Met Grootmoeder zelf.

„Ja, en nu verder . . . .” zei Grootmoeder na een poosje.

„Met dien slag scheen de kracht van de bui gebroken, want daarna werden de donderslagen minder en ook de regen hield op. Nu moesten we dus, zoo gauw we konden, voort . . . naar den dokter. Dáárvóór waren we immers uitgegaan. De man liep een eind met ons mee en toen hij een anderen kant uit moest, zei hij nog: „Dat zul je je leven lang niet vergeten.”

Hij heeft gelijk gehad, ik ben nu al acht en zeventig, en het staat me nog voor den geest, alsof 't gisteren gebeurd was. En . . . dat we nooit bij erg onweer onder een boom moesten schuilen, dat hebben we ook *nooit* vergeten.”

„En was de dokter thuis?” vroeg Jootje nu.

„Ja, gelukkig wel. Hij kon dadelijk komen en wat zoo

heerlijk was? Wij mochten met hem in z'n rijtuig meerijden. Wat vonden we dat een uitkomst! En wat was Moeder blij, toen ze ons met den dokter te gelijk zag binnenkomen. Ze had zoo'n angst uitgestaan om ons. Met Kee was het iets beter, maar de dokter vond het toch heel goed, dat we hem hadden gehaald. En Vader mocht in 't rijtuig met hem mee terug, want dan kon hij het drankje gauwer hebben. Hoe eer ze innam, hoe beter. Toen het rijtuig was weggereden en wij droge kleeren aan hadden, zaten we stilletjes met elkaar in de kamer, Moeder en wij beiden. „Vertel me nu eens, hoe jullie 't wel gehad hebt,” zei Moeder. En toen ze alles hoorde van den boom en den vreemden man, die ons juist bijtijds gewaarschuwd had, sloeg ze de handen in elkaar.

Ik zie *nog* haar gezicht, dat bleek werd van ontroering. „O, o,” zei ze, „wat is de Heer toch trouw en goed. Ik had zoo'n vreeselijken angst, toen ik dat verschrikkelijke lichten zag en toen heb ik *den Heer* gevraagd om jullie te bewaren. *Ik* kon jullie niet beschermen. Ik wist niet eens, waar jullie was. Maar de Heer wist het wel. Die zag jullie op dat gevaarlijke plekje staan en toen heeft de Heer de waarschuwing gestuurd.”

„Ja,” zei Grootmoeder nu meer tot zichzelf dan tot de kinderen, „dat is nu al zeventig jaar geleden. Ik ben nu oud, acht en zeventig al en 't is nog net als toen . . . *De Heer* bewaart me . . . Wat heb ik vaak aan den boom teruggedacht. Later, wanneer ik als kind alleen moest wezen en bang was, dan zei ik in mezelf:

„De Heer ziet me wel. En de Heer bewaart ons.”

„Bent u dan nu nooit meer bang, als u 's nachts héél alleen in huis bent?” vroeg Jootje. *Zij* zou wel bang wezen.

„Nee, nooit. De Heer ziet me immers overal en er gebeurt *niets* zonder Zijn wil.”

De kinderen zeiden niet veel, ze bleven kalm bij Grootmoeder zitten en 't scheen wel dat hun gedachten met die van Grootmoeder bij het onweer en den boom waren gebleven.

Bram dacht evenmin aan een spelletje, hij staarde stil voor zich op de gele klinkersteen van het plaatsje. Het was toch een mooi verhaal geweest en . . . dat het alles net zoo gebeurd was . . . Als je toch zoo bewaard werd . . . 't Was toch *wel* heerlijk, dat God je overal zag. Maar . . . toen, nee, toen dien keer in de Zondagsschool had hij 't *niet* prettig gevonden. En 's avonds in bed . . . o foei nee, soms als je . . . nee, nee, soms was 't heel *naar*, dat God *alles* . . . *altijd* . . . *overal* zag. Dat je nooit kon verbergen, wat je gedaan had. En toch . . . zooals Grootmoeder het zei, leek het iets om naar te verlangen. De mijnheer in de Zondagsschool had toch ook gezegd, dat het heerlijk was. Je voelde je zoo veilig. Ja, hij wou ook bidden, of de Heer hem wilde bewaren net als Grootmoeder, maar . . . O, o, wat gek, wat had nu dat porseleinen hondje met bidden te maken? Waarom *moest* hij nu opeens weer aan dat malle kleine ding denken, dat in het dichte doosje lag op Grootmoeders latafel? Ze wist er natuurlijk niets van, want ze had hem heel vriendelijk goedendag gezegd. Het bloed steeg hem naar het hoofd en zijn hart begon te bonzen net als dien avond in bed. Onrustig begon hij met zijn voet te bengelen.

Toen Grootmoeder naar huis ging, vroeg ze aan Bram: „Kom je Zondag weer mee koffiedrinken?”

Bram kreeg een kleur en inplaats van te antwoorden keek hij zwijgend naar den grond, alsof hij een heel bedeesd kereltje was. Gewoonlijk was hij juist rad genoeg van tong.

4. WÉÉR MET Z'N DRIEËN NAAR GROOTMOEDER

De Zondagsschool? „Ik ga er vast niet meer heen,” had hij immers gezegd en nu . . . ja, hij wou toch wel, . . . maar bij Grootmoeder komen? Ja, dat wou hij eigenlijk ook wel, zelfs wel heel graag en niet alleen om de koffie met suiker, maar om Grootmoeder zelf en om wat ze vertelde. 't Was toch een lief mensch.

„Nou?” vroeg Grootmoeder vriendelijk, „kom je? Ik reken op je. Tot Zondag dus.”

De Zondag kwam.

„Nu is 't Zondag!” Dat was de gedachte, waarmee Bram wakker werd. Zou hij gaan? Naar de Zondagsschool? En naar Grootmoeder?

In den loop van den morgen kwam Wim om het hoekje van de winkeldeur kijken en riep: „Bram, ga je nog mee naar Grootmoeder en naar de Zondagsschool? Kom dan gauw.”

Bram aarzelde.

„Je mag best, want Grootmoeder *reken* op je. Als je mee wilt, moet je je gauw klaarmaken, want wij gaan.”

„Ik reken op je.” Ja, *dat* had Grootmoeder gezegd. En . . . Bram wou zoo graag. Maar . . . er zat iets tusschen. Als hij 't maar durfde zeggen van dat hondje. Ze wist er niets

van en .... o, dat was toch naar. „Ik reken op je,” had ze gezegd en het klonk hem nu nog in de ooren, zooals hij het den vorigen Zondag had gehoord bij Wim op het plaatsje met den vriendelijken klank van Grootmoeders stem. En toen hij daaraan dacht, zei hij opeens: „Ja, ik ga mee.”

Het besluit was genomen, maar .... toen ze bij het hofje kwamen, liet hij Wim en Jootje maar voorop gaan. Of *zij* het Grootmoeder hadden verteld? Hij wist het niet, want hij had met hen ook geen woord meer over dat ongeluksding gesproken. En.... Grootmoeder was zoo vriendelijk, ze had nergens erg in. Nee, ze wist het natuurlijk niet.

Al zijn vrijpostigheid scheen hij wel verloren te hebben. Rondkijken durfde hij in 't geheel niet. Alleen, ja.... dat ééne dingetje daar op de latafel, ... zijn oogen moesten er heen, hij *kon* 't niet laten. Kijken *moest* hij. Dat steenen doosje met de aardbei op het deksel, daar zat het in. Weggestopt ....

Grootmoeder merkte iets vreemds aan zijn doen. Ze zag hem een kleur krijgen, toen haar blik maar even op hem rustte. Ze zag ook, hoe hij aldoor verlegen voor zich naar 'tzelfde plekje op tafel tuurde, waar toch niets lag. En al maar zwijgen. Er was een strijd in zijn hart en toen ging ze naar hem toe en lei zacht haar oude magere handen op zijn schouders.

„Zeg 's, Bram,” zei ze bijna fluisterend, alsof 't voor hem alleen was en Jo en Wim 't niet hoefden te hooren, en zoo hartelijk: „Weet je, wat ik geloof?” Ze bleef wachten tot hij even opkeek. Hij zag het oude gezicht vol rimpels en groeven en dat toch heel niet stuursch was. De oogen keken hem zoo zacht warm aan.

Ze bleef wachten tot hij even opkeek. Blz. 35.

Het werd Bram opeens vreemd om het hart, net of hij bijna huilen moest. Hij schaamde zich zoo, omdat Grootmoeder aardig voor hem was. Hij was toch maar een vreemde jongen en niet haar eigen kleinkind zooals Wim en Jo. En . . . had hij het verdiend? Toen opeens, juist onder den vriendelijken blik van die oogen, voelde hij het des te sterker. O, o, wat had hij een spijt. Hij had haar toch *bedrogen*. Stiekem had hij het hondje weggestopt, dat gebroken was

door zijn schuld. Wat was het ielijk van hem. Had hij 't maar dadelijk gezegd . . .

„Ik geloof,” zei Grootmoeder, „dat er iets is. Iets, dat je spijt. Is 't niet zoo?”

Ze bromde niet, ze was in 't geheel niet boos en toch, ja, dat begreep hij nu wel, ze *wist* het van dat hondje. Ze had zeker in het doosje gekeken. O, o, dat hij haar *bedrogen* had. Hij wilde 't wel uitsnikken en zeggen: „Ja, het spijt me zoo. Heel erg,” maar zijn keel scheen toegeschroefd. De woorden wilden niet komen. Hij knikte alleen van ja.

„Zeg het me maar,” moedigde Grootmoeder aan en toen kwam het heel schuchter: „Ik heb wat gebroken. Van u.” Veel werd er niet over gepraat. Grootmoeder zei alleen: „Bram, als je kwaad hebt gedaan, dan moet je het *nooit* weer verbergen. Beken het eerlijk. Aan God. En aan de mensen. *Dan* kan het vergeven worden.”

Het klonk heel ernstig en toen liet ze er opgeruimd op volgen: „Ziezoo, nu *is* het vergeven. En . . . vergeten, niet Bram? Tot volgende Zondag dus . . . Ik reken voortaan op drie gasten.”

Bram knikte dankbaar van ja en gaf een extra kneepje in Grootmoeders hand, toen hij haar goedendag zei. Hij had haar eigenlijk wel een zoen willen geven.

Grootmoeder wilde het vergeten, maar Bram zelf vergat het nooit. Zijn heele leven niet, net zoo min als Grootmoeder van het onweer en den boom.

Toen hij in de Zondagsschool zat en de platen aan den muur hem herinnerden aan alles van den vorigen keer, toen dacht hij: „Ja, Mijnheer had toch gelijk, 't *was* heerlijk, dat God je *overal* zag. En *altijd*. *Dok* . . . als je kwaad deed.” Wat was hij blij, dat Grootmoeder 't nu *wist* van het hondje. En . . . nu kon hij eerst *recht* bidden om vergeving, heel anders dan op dien avond in bed, toen hij alleen had gebeden, omdat het donker hem bang maakte. God wilde alles vergeven. God had de menschen lief. Ook hem.

Dat voelde hij *nu*.

Illustratie van Sierk Schröder uit: *Onder zes nichtjes en neefjes*.

J. H. v. R. schrijft in „Timothée” van 7 November 1931 over de boeken van J. L. F. de Liefde:

Haar kinderlectuur is van zoo voortreffelijk gehalte. Geen wonder dat een werkje als „Onder zes nichtjes en neefjes” een vijfde druk noodig maakte. Met bijzonder genoegen heb ik dit verhaal nog eens gelezen. Teer en diep doorvoeld werk!

Van dezelfde schrijfster zijn bij ons verschenen:

	Ing.	Geb.
Hoe stijfkopje en driftkopje vriendinnetjes bleven, 5e dr.	0.10	
Hoe Mietje-Pim kerstfeest vierde, 2e dr. .	0.12	
Wat Hansje gaf, 2e dr.	0.12	
Wimpie, 3e dr.	0.18	
De laatste keer, 2e dr.	0.20	
Onder zes nichtjes en neefjes, 5e dr. . .	0.80	1.25

„Onder zes nichtjes en neefjes” verscheen tevens in de Serie Groote Jongens- en Meisjesboeken.

f 2.20, uitsluitend gebonden.

VOOR KINDERBOEKEN VRAGE MEN ONZEN CATALOGUS